

S u o m e n P a n k i n
taloustieteellinen tutkimuslaitos
Joulukuun 1965

Luottamuksellinen

TALOUDELLINEN KEHITYS
VUOSINA 1965 JA 1966
(TARKISTUS)

Taloudellista kehitystä vuosina 1965 ja 1966 tarkastellaan seuraavassa lähtien lokakuussa tehdystä ennusteesta. Lokakuun ennusteen tiivistelmät esitetään sisäinvedetyissä kappaleissa. Tähän ennusteeseen tehdään tämän hetken näkymien edellyttämät korjaukset. Vuotta 1966 koskevat arviot nojautuvat olettamukseen vuoden alkupuolella odotetun kehityssuunnan jatkumisesta.

I. KANSAINVÄLINEN SUHDANNEKEHITYS

Lokakuussa arvioitiin kokonaistuotannon voilymin kasvuvauhdin heikkenevän Suomen kannalta tärkeimmissä teollisuusmaissa niin, että keskimääräiseksi kasvuksi kuluvana vuonna muodostuisi 4.2 % vuonna 1964 toteutuneen 5.5 % sijasta.

Vuonna 1966 kasvun ennustettiin edelleen hidastuvan ja jäävän keskimäärin 3.7 prosentiksi. Hidastumista odotettiin tapahtuvan nimenomaan Englannissa, Yhdysvalloissa ja Länsi-Saksassa.

Yleiskuva kansainvälisestä suhdannekehityksestä vuoden 1965 aikana ei ole muuttunut siitä, mitä lokakuussa arvioitiin. Tosin Englannissa ja Länsi-Saksassa kokonaistuotannon kasvu jää jonkin verran aikaisemmin arvioitua pienemmäksi, mutta tämän vastapainona Yhdysvalloissa kasvu muodostunee ennustettua hieman suuremmaksi.

Kuva kansainvälisestä suhdannekehityksestä vuonna 1966 on muuttunut lokakuussa ennustetusta. Kokonaistuotannon kasvu jatkuu Yhdysvalloissa ja tärkeimmissä Länsi-Euroopan maissa keskimäärin samansuuruisena kuin kuluvana vuonna.

II. KYSYNTÄ JA TARJONTA VUONNA 1965 JA NÄKYMÄT VUODELLE 1966

1. Vienti

Lokakuussa ennustettiin vuoden 1965 tavaroitten ja palvelusten viennin arvoksi 5 462 milj. mk, mikä edellytti viennin volyymin runsaan 5 %:n, vientihintojen 4 %:n ja viennin arvon 10 %:n kasvua edellisestä vuodesta.

Viennin kasvun hidastumisen arvioitiin jatkuvan vuonna 1966.

Viennin markkamääräistä ennustetta vuodelle 1965 ei ole syytä muuttaa. Arvon muutoksesta näyttää kuitenkin olevan suurempi osa hintojen nousua, kuin mitä aikaisemmin laskettiin. Viennin volyymin kasvu jäänee noin prosenttiyksikön verran lokakuussa ennustettua pienemmäksi.

Vientinäkymät vuodelle 1966 ovat hieman paremmat kuin lokakuussa. Kansainvälinen suhdannekehitys näyttää muodostuvan, kuten edellä todettiin, paremmaksi kuin lokakuussa arvioitiin. Lisäksi päävientituotteidemme markkinointinäkymät ovat parantuneet.

2. Investoinnit

Lokakuun investointiennusteessa arvioitiin yksityisten bruttoinvestointien kasvun vuonna 1965 muodostuvan markkamääräisesti 12 %:ksi, josta volyymin kasvun ennustettiin olevan runsaat 7 % ja hintojen nousua 4 %. Julkisten investointien ennustettiin kasvavan sekä volyymin että hintojen osalta runsaalla 5 %:lla. Näin ollen koko bruttoinvestointien kasvuennusteeksi saatiin: volyymi + 7.1 %, hinnat + 4.2 % ja arvo + 11.6 %.

Rahamarkkinoiden kiristymisen johdosta arvioitiin, että yksityisissä kiinteissä investoinneissa tulee vuonna 1966 vallitse-

maan lievä laskusuuntaus. Lokakuun ennustees-
sa julkisten investointien volyymin kasvura-
joiksi vuonna 1966 määriteltiin 4 - 8 %.
Koko bruttoinvestointien volyymin kasvuksi
arvioitiin 1 - 2 %.

Koko bruttoinvestoinneista vuodelle 1965 tehtyä ennustetta
on syytä muuttaa ainoastaan yksityisten talonrakennusinvestointien
osalta. Näiden kasvun ennustetaan jäävän alle 10 %:n eli pari pro-
senttiyksikköä lokakuussa ennustettua pienemmäksi. Koko brutto-
investointien volyymin kasvuennuste on vajaan 7 %.

Seuraavassa esitetään syksyn 1965 investointikyselyn tulok-
sista tehdasteollisuuden ja koko teollisuuden investointien kasvu-
arviot vuosille 1965 ja 1966:

	Teollisuuden investoinnit	
	Arvon muutos %	
	1965/64	1966/65
<u>Tehdasteollisuus</u>		
Rakennukset	+ 29	- 8
Maa- ja vesirakennukset	- 1	- 23
Koneet ja kalusto	+ 14	+ 1
Muut	+ 50	- 45
Yhteensä	+ 17	- 5
<u>Koko teollisuus¹</u>		
Rakennukset	+ 26	- 4
Maa- ja vesirakennukset	+ 12	- 4
Koneet ja kalusto	+ 15	+ 1
Muut	+ 50	- 45
Yhteensä	+ 18	- 2

Puu- ja paperiteollisuuden ryhmässä näyttää kyselyn mukaan
niin kone- kuin rakennusinvestointien laskutendenssi, joka kuluva-
na vuonna on noin 10 %:n luokkaa, voimistuvan ja muodostuvan ensi
vuonna lähes 20 %:ksi. Metalliteollisuudessa sen sijaan investoin-

1. Koko teollisuus = tehdasteollisuus + kaivannaisteollisuus +
sähkö- ym. laitokset.

nit kasvaisivat sekä vuonna 1965 että 1966 arvoltaan noin 20 %:lla. Metalliteollisuuden investointien voimakas kasvu näinä vuosina johtuu ensisijaisesti erään suuryrityksen laajennusohjelman toteuttamisesta. Muun tehdasteollisuuden ryhmässä niin kone- kuin rakennusinvestoinnit kasvaisivat kuluvana vuonna noin 40 %:lla, mutta ensi vuonna tämän ryhmän investoinnit kokonaisuudessaan supistuisivat noin 10 %:lla. Kun tehdasteollisuuden ulkopuolelle jäävässä sähkö- ym. laitosten ryhmässä investoinnit lähinnä rakennushankintojen johdosta kasvaisivat vuonna 1966 noin 16 %:lla, jäisi koko teollisuuden investointien arvonvähennys vuonna 1966 suhteellisesti pienemmäksi kuin tehdasteollisuudessa.

Tässä ennusteessa oletetaan, että ensi vuoden kehitys tuotannollisissa investoinneissa on samansuuntainen kuin teollisuudessa. Investointikyselyn tulokset tukevatkin lokakuun ennusteessa esitettyä käsitystä yksityisten kiinteiden investointien kääntymisestä lievään laskuun vuonna 1966. Asuinrakennusinvestoinneissa tosin tällä hetkellä vallitsee noususuuntaus, mutta se ei liene riittävä kompensoimaan tuotannollisessa sektorissa tapahtuvaa investointien määrällistä vähenemistä. Näyttääkin siltä, että julkisten investointien olisi vuonna 1966 lisääntyttävä ainakin 10 %:lla, jotta kiinteät bruttoinvestoinnit kokonaisuudessaan pysyisivät vuoden 1965 tasolla.

3. Kulutus

Lokakuun ennusteessa arvioitiin yksityisen kulutuksen vuonna 1965 kasvavan volyymiltaan 5.3 % ja arvoltaan 9.6 %, mikä edellytti 4.1 %:n kulutushintojen nousua. Julkisen kulutuksen volyymin kasvuksi ennustettiin 4.0 %, hintojen nousuksi 7.0 % ja arvon lisäykseksi 11.3 %. Näin

ollen koko kulutuksen volyymin kasvuksi saatiin 5.0 %, hintojen nousuksi 4.7 % ja arvon lisäykseksi 9.9 %.

Vuonna 1966 yksityisen kulutuksen volyymin lisäykseksi ennustettiin 3 % ja julkisen kulutuksen lisäykseksi 1-2 %. Kulutushintojen oletettiin nousevan 4.5 %, mikä perustui olettamukseen 7 %:n suuruisesta palkkojen noususta vuonna 1966.

Yksityisen kulutuksen vuoden 1965 kehityksestä tehtyä ennustetta ei ole syytä muuttaa.

Kun julkiselle sektorille menevien nettotulonsiirtojen lisäys vuonna 1966 näyttää muodostuvan pienemmäksi kuin lokakuussa ennustettiin, voidaan kulutuksen arvioida ensi vuonna kasvavan 2.5-3.0 %. Palkankorotusten tapahtuessa alkuvuodesta kulutuksen kasvuvauhti lienee voimakkaimmillaan ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

4. Kokonaistuotanto

Lokakuun ennusteessa päädyttiin bruttokansantuotteen volyymin 5.1 %:n, kansantuotteen hintaindeksin 4.5 %:n ja arvon 9.8 %:n suuruisen nousuun vuonna 1965.

Vuodeksi 1966 ennustettiin kokonaistuotannon volyymin kasvun selvää hidastumista. Bruttokansantuotteen hintaindeksin nousu oletettiin muodostuvan suunnilleen saman suuruiseksi kuin kuluvana vuonna.

Lokakuussa tehty kokonaistuotannon kasvuennuste vuodelle 1965 pitää pääpiirteittäin edelleen paikkansa. Ainoat muutokset ovat tapahtuneet teollisuuden ja talonrakennustoiminnan ryhmissä. Teollisuustuotannon volyymin kasvuksi arvioitiin lokakuussa 5.5 % ja talonrakennustoiminnan 6 %. Vienti- ja investointikysyntää koskevien muuttuneiden arvioiden johdosta on molempien mainittujen sektorien kasvuennusteita jouduttu alentamaan yhdellä prosent-

tiyksiköillä. Tämän johdosta bruttokansantuotteen volyymin kasvu jäänee vuonna 1965 alle 5 %:n. Vientihinnoista tehty uusi ennuste antaa aiheen korottaa jonkin verran bruttokansantuotteen hintaindeksin nousuarviota.

Vuonna 1966 teollisuudessa kasvuvauhdin ennustetaan edelleen heikkenevän ja muodostuvan keskimäärin vajaaksi 4 %:ksi. Heikoin odotetaan ensi vuonna kehittyvän talonrakennustoiminnan, jossa volyymin kasvu saattaa jäädä vain 1 %:n suuruiseksi, sekä metsätalouden, jossa tuotannon ennustetaan jopa hieman supistuvan.

Kokonaisuutena katsoen kuva bruttokansantuotteen volyymin kehityksestä vuonna 1966 on jonkin verran pessimistisempi kuin lokakuussa. Tästä johtuen työttömyysprosentti on arvion mukaan vuonna 1966 keskimäärin 1.9, kun vastaava luku kuluvalta vuodelta on 1.5.

Vuoden 1966 hintakehityksen osalta eivät käsitykset ole lokakuussa ennustetusta muuttuneet. Näin ollen kokonaistuotannon arvo nousisi vuonna 1966 n. 7 %.

5. Tuonti

Lokakuussa ennustettiin kuluvan vuoden tavaroiden ja palvelusten arvoksi 6 008 milj. mk, jolloin oletettiin tuonnin volyymin kasvuksi 7.0 %, hintojen nousuksi 3.0 ja arvon lisäykseksi 10.2 %. Tavaratuonnin ennuste päättyi 5 302 milj. markkaan.

Vuoden 1966 aikana tuonnin volyymissa arvioitiin tapahtuvan alenemista.

Tuontia koskevaa ennustetta vuodelle 1965 on muutettu siten, että tuonnin volyymin on arvioitu kasvavan 6 % lokakuussa arvioidun 7 %:n sijasta. Kun tuontihintoja koskevaa ennustetta ei ole

muutettu, tuonnin arvon lisäykseksi muodostuu 9 %. Tavaratuonnin arvoksi vuonna 1965 tulisi tämän mukaan 5 267 milj. mk.

Lokakuussa esitettyä arviota koko tavaratuonnin kehityksestä vuonna 1966 ei ole syytä muuttaa.

III. RAHATALOUDELLINEN KEHITYS VUONNA 1965 JA NÄKYMÄT VUODELLE 1966

1. Maksutase

Lokakuussa ennustettiin kauppataaseen vajauksen muodostuvan 770 milj. markaksi vuonna 1965. Vaihtotaseen vajaukseksi ennustettiin 650 milj. markkaa. Ulkomaisen pääoman nettotuonti arvioitiin 270 milj. markaksi, josta pitkäaikaista pääomaa oli 140 milj. mk. Suomen Pankin kulta- ja valuuttavarannon vähennykseksi arvioitiin 380 milj. markkaa.

Vaihtotaseen vajauksen ennustettiin vuoden 1966 alkupuolella vähenevän 450 milj. markan vuositasolle.

Vuotta 1965 koskevien korjattujen arvioiden mukaan kauppataaseen vajaus on 740 milj. markkaa ja vaihtotaseen vajaus 600 milj. markkaa. Ulkomaisen pääoman nettotuonti näyttää muodostuvan 350 milj. markaksi aikaisemmin ennustetun 270 milj. markan asemesta. Pitkäaikaisen pääoman nettotuonti näyttää jättävän 110 milj. markkaan, kun sen sijaan lyhytaikaisen pääoman nettotuonti muodostunee aikaisemmin ennustettua suuremmaksi eli 260 milj. markaksi. Näin ollen Suomen Pankin kulta- ja valuuttavarannon supistuminen jätti lokakuussa ennustettua pienemmäksi eli 230 milj. markaksi.

Vuoden 1966 kehityksestä tehtyjen arvioiden perusteella

kauppataseen vajuus muodostunee vuonna 1966 runsaaksi 500 milj. markaksi ja vaihtotaseen vajuus vähintään 400 milj. markaksi.

2. Rahamarkkinat

Lokakuussa ennustettiin rahalaitosten antolainauksen kasvavan vuonna 1965 11.5 % ja ottolainauksen 10 %. Rediskonttojen ennustettiin kohoavan vuoden lopussa 700 - 750 milj. markan tasolle.

Ottolainauksen kasvun ennustettiin vuoden 1966 alkupuolella jättävän 4 %:iin ja rediskonttojen nousevan 200 milj. markan vuosivauhdilla.

Lokakuussa vuodelle 1965 tehty antolainausennuste näyttää pitävän paikkansa. Sen sijaan rahalaitosten ottolainauksen kasvu muodostunee prosenttiyksikön verran lokakuussa ennustettua pienemmäksi eli 9 prosentiksi, koska antolainauskaton vaikutus tuntuu olleen jonkin verran odotettua nopeampi.

Rahamarkkinaennustetta vuodelle 1966 ei tässä vaiheessa ole perusteltua muuttaa.